

SLOVENSKI GOSPODAR

Izhaja vsako sredo.
Cene: Letno Din 32.—, polletno
Din 16.—, četrtletno Din 9.—, ino-
zemstvo Din 64.—.
Poštno-čkovni rač. 10.603.

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Uredništvo in upravništvo: Maribor, Koroška 5.
Telefon 2113.

Cene inseratom: cela stran
Din 2000.—, pol strani Din 1000.—
četrt strani Din 500.—, 1/8 strani
Din 250.—, 1/16 strani Din 125.—
Mali oglasi vsaka beseda Din 1.—

Diktatura in gospodarstvo.

Avtoritarna (diktatorsko vladana) država se kaj rada ponaša, da vse zna in vse zmore. Torej nekaka utelešena vsemogočnost. V luči dejanj pa se ta domišljena vsemogočnost reducira (zmanjša) na mero, ki je bolj podobna slabotni nemoči ko pa mogočnosti. To velja osobito za področje, kjer so ljudje od obljube delujočih diktatorjev pričakovali največ moči in pomoči: to je gospodarsko področje. Vprav tukaj je diktatorstvo razočaralo ljudi, ker se je izkazalo za veliko nesposobnejše, kakor je demokracija. O komunističnem diktatorstvu ni treba posebej govoriti, ker se njegovi gospodarski uspehi kažejo v Rusiji v najžalostnejši luči: v popolnem osiromašenju ljudstva, ki se je v pretekli zimi stopnjevalo do strašnega glada milijonov. Rajši spregovorimo o nacionalističnem diktatorstvu.

V Italiji.

Mussolini vodi gospodarstvo Italije po lastni glavi in lastni volji. Pritiska kapitaliste, da bi znižali obrestno mero. Pritiska lastnike zemlje in hiš, da bi znižali najemnino. Pritiska delavce, da bi znižal plače. Pritiska proizvajalce, da bi znižal cene. Znižuje plače

S konference zunanjih ministrov Male antante v Bukarešti. V ospredju naš zunanji minister B. Jevtič.

uradnikom bolj, ko se to dogaja v katerikoli drugi evropski državi. Kljub vsem tem naporom se mu ni posrečilo popraviti gospodarsko stanje Italije. Gospodarska in finančna kriza je vedno hujša. Fašističnemu voditelju ni toliko do tega, da bi gospodarsko pezo, ki leži na ljudstvu, olajšal, kakor do tega, da vzdržuje med množico zaupanje v fašizem. Vsled tega teži za tem, da zaposli čim največ brezposelnih v javnih delih, ki težko obremenjujejo državno blagajno. Jako težko breme za italijansko državno kaso so tudi veliki stroški za oboroževanje, ker je treba vzdrževati ne samo redno vojsko, marveč tudi fašistično milico.

Italiji preti nevarnost, da se zruši pod težo ogromnih stroškov, ki jih je državi naprtil fašistični režim. V svojem govoru v parlamentu je Mussolini sam priznal, da znaša deficit italijanskega državnega proračuna 4 milijarde lir. Dostavil je, da italijanski izvoz vedno bolj pada. Leta 1928 je še znašal 22 milijard, lani pa samo 7 milijard. Za Italijo, ki je uboga na zemskih zakladih in na kapitalu, pa je izvozna trgovina življenjskega pomena, ker le tako pride država do deviz, ki so ji potrebne za nabavo potrebščin. K deficitu v državnem proračunu je še treba prišteti 27 milijard državnega dolga, ki ga je napravil fašistični režim tekom zadnjih 7 let — in pa 37 milijard obveznosti, ki jih je ta režim naložil na rame italijanskim davkoplačevalcem. Tako imamo popolno sliko fašističnega gospodarskega diktatorstva: sliko jako velike in težke gospodarske in finančne stiske, kakršna menda ne tlači kakšno drugo velesilo.

V Nemčiji.

Kakšen je gospodarski in finančni položaj Nemčije, javno dokazuje moratorij (odlog) za odplačila zasebnih obveznosti v inozemstvu, ki 1. julija nastopi v popolnosti. Kako je z nemško valuto, se vidi iz dejstva, da je bilo početkom junija 1934 — 5 milijard 442 milijonov mark, ki so v obtoku, kritih samo s 120.6 milijonov v zlatu in devizah, kritje torej znaša samo še 3.4%. Ko so narodni socialisti vzeli državno oblast v svoje roke, pa je to kritje znašalo 923 milijonov državnih mark — najboljša ilustracija (obsvetlitev) hitlerjevske finančne in gospodarske politike. Dne 1. julija bo imela Nemčija v blagajni samo še za 80 milijonov mark zlata. Narodno-socialisti-

čni kolovodje ne najdejo dovolj objektivnih in psovalnih besed za Avstrijo, ki je baje na robu gospodarskega propada. Dejanstvenost pa je drugačena. Dočim je nemška marka, kakor rečeno, krita samo s 3.4%, znaša kritje avstrijskega šilinga, ki ga je v novčaničnem prometu 1106 milijonov, 280 milijonov (28.6%). Tega dejstva ne morejo zbrisati in njegovega pomena zmanjšati vse narodno-socialistične bombe, ki pokajo v Avstriji.

Gospodarstvo Nemčije se bliža katastrofi. Narodni socializem se ponaša pred svetom, da je zelo skrčil število brezposelnih. V resnici pa je ta oskrba z delom zahtevala do sedaj nad 4 milijarde mark kreditov, ki nimajo nobenega kritja. Nastopil je že prvi stadij (stanje) inflacije: porast draginje — porast papirnatega denarja, ki je v obtoku. Ta razvoj navzdol bo šel dalje, ako se ne bode sedanjim gospodarjem Nemčije posrečilo zaustaviti usodepolno padanje nemškega izvoza. Od leta 1931 do 1933 je preostanek zunanje trgovine padel od 2.7 milijard na 668 milijonov mark. Leta 1933 je znašal prebitok 6 milijonov mark, letos pa je v prvih 3 mesecih uvoz za 178 milijonov večji kot izvoz. Če gre tako naprej celo leto, bo trgovinska bilanca izkazala 427 milijonov mark primanjkljaja. To so usodne številke, če se pomisli, da je 7. del nemškega prebivalstva v svoji eksistenci odvisen od izvoza. Tega ne-

Avstrijski varnostni minister Fey (levo) v Budimpešti.

soglasja med izvozom in uvozom je v veliki meri kriv rastoči uvoz surovin za oboroževalne namene.

Hitlerjevski mogočniki razsipavajo državni denar za vzdrževanje političnega aparata, za vzdrževanje milijonov četnikov, ki so dnevno v službi, za demagoško propagando (agitacijo) in zlasti za neprestano tajno oboroževanje napadalnih oddelkov, ki štejejo več milijonov članov, kateri so dobro oboroženi. To so »izredni izdatki«, ki jih mora država plačati za stranko, katera sebe istoveti z državo. Tako prevladuje politika nad gospodarstvom. Če bo šlo tako naprej (in pri nacionalistični diktaturi ni kaj drugega pričakovati), če se bodo še dalje trošili mili-

joni za strankino demagogijo, za napolnitev orožaren in za zadovoljitev rastočih vojaških potrebščin, tudi napovedani moratorij, ki je drugi delni konkurz, Nemčije ne bo rešil. Prvi se je dogodil pred enim letom, ko so s takozvanim Hooverjevim moratorijem bila odložena odplačila nemških državnih dolgov. Narodni socializem se je izkazal kot destruktiven (razruševalen) činitelj ne samo na političnem, marveč tudi na gospodarskem polju, ki hoče stroške svojega razsipavanja naložiti kot breme inozemskim upnikom, kateri so v zaupanju na dano besedo posojali svoj denar nemškemu gospodarstvu.

IZ RAZNIH DRŽAV

V NAŠI DRŽAVI.

Francoski zunanji minister Barthou se je pripeljal v Beograd dne 23. junija in je ostal v naši prestolici do dne 26. junija.

Konkordat (pogodba) med našo državo in Vatikanom. Posvetilvi zagrebškega pomožnega škofa dr. Stepinca bodo prisostvovali vsi jugoslovanski škofje in se bo ob tej priliki pripeljal v Zagreb na posebno konferenco papežev nuncij Pellegrinetti iz Beograda. Konferenca bo trajala od 26. do 29. junija. Pellegrinetti bo podal ob tej priliki zbranim škofom poročilo o načrtu novega konkordata ali pogodbe med sv. Stolico in Beogradom. Med drugim bi naj konkordat uredil vprašanje ureditve avtonomije katoliške Cerkve v notrajni upravi z ozirom na materialno vzdrževanje duhovnikov. Slednje vprašanje bo urejeno tako, kakor je že pri nas med državo in pravoslavno cerkvijo. Katoliška verska uprava bi naj prejela od države gotov znesek, s katerim bi naj sama razpolagala.

V DRUGIH DRŽAVAH.

S posvetovanj zunanjih ministrov Male antante v Bukarešti. Zunanji ministri držav Male antante so imeli od 18. do 20. junija v romunski prestolici v Bukarešti štiri posvetovanja. Ob koncu omenjenih konferenc so bili izdani za javnost nekateri sklepi Male antante, ki se tičejo nastopa omenjenih treh držav proti spremembi obstoječih mirovnih pogodb, za obrambo svetovnega miru in proti povratku Habsburžanov

na avstrijski ali ogrski prestol. Mala zveza bo zastavila za bodoče vse svoje moči, da se konča razorožitvena konferenca zadovoljivo in ustrezajoče na vse strani. Pri gospodarski obnovi bo sodelovala Mala antanta v sporazumu z vsemi prizadetimi državami. Z zadovoljstvom so sprejeli na teh posvetovanjih na znanje obnovo diplomatskih odnošajev s sovjetsko Rusijo s strani Romunije in Čehoslovaške. Prihodnji sestanek Male antante bo meseca septembra v Ženevi ob priliki zasedanja Društva narodov. Predno je končal stalni svet Male antante svoje delo, je posetil Bukarešto francoski zunanji minister, ki je bil prisrčno sprejet ter pozdravljen od zunanjih ministrov Male zveze.

Georgijeva bolgarska vlada je začela nastopati z vsemi silami proti organizaciji makedonstvojučih. Mnogo voditeljev makedonstvojučih je že pod ključem, proti glavnim postojankam omenjene revolucionarne organizacije so bili odposlani vojaški oddelki in policija.

Iz nemirne Avstrije. Ukrepi Dollfussove vlade proti neprestanim napadom združenih hitlerjevcev, socijalnih demokratov in komunistov se izvršujejo. Policija je napravila po Dunaju, Grazu in drugih mestih preiskave raznih prostorov, kjer so odkrili in zaplenili večje količine razstreliva. Preki soda na Dunaju in v Grazu izredno strogo sodita vsakega narodnega socialista in one aretirane osebe, na kojih stanovanju so našli večje količine razstreliva. Kljub vsem tem ukrepom vlade se nadaljuje strahovanje javnosti od strani hitlerjevcev. V minulem tednu je bilo po raznih avstrijskih mestih in krajih izvršenih 35 bombnih napadov.

njih delovanja, za časopisje itd. V teh zadevah mora obveljati geslo: »Kdor je Kristusov nasprotnik, je moj sovražnik.« Duhovniki ne smejo biti po besedi preroka Izaija »nemi psi, ki ne znajo lajati« (Iz. 56, 10). Duhovnika ne sme voditi bojazen, da bi se komu zametil. Njegova dolžnost je, da pouči ljudstvo o najvažnejših sodobnih vprašanjih. Pater Eymael je za svoje odkrite in zelo učinkovite besede žel splošno zahvalo, ki mu je bila od mnogih strani izražena tudi pismenim potom.

Toliko duhovnikov iz ene župnije! Število duhovnikov, ki jih dajejo posamezne župnije, se sme smatrati kot merilo vere, vneme za božjo čast, krščanskega življenja v dotičnih krajih. So gotovo tudi socialne in gospodarske razmere, ki jih je treba pri sodbi o tem vzeti v poštev, vendar je duh poglavito. Med župnije na svetu, ki dajejo katoliški cerkvi največ duhovnikov, spada župnija Martinengo v bergamski škofiji (v severni Italiji). Nedavno je v tej župniji stopilo troje novomašnikov pred oltar Gospodov. Ob tej priliki je poročal »Osservatore Romano« (vatiškanski list), da je iz te župnije izšlo 120 oseb, ki še živijo in ki so se posvetile apostolskemu delu kot duhovniki, redovniki in redovnice. To je izredno veliko število za župnijo, ki šteje 7000 duš. Med duhovniki, ki izhajajo iz te župnije, je eden nadškof, 8 župnikov, 7 kaplanov, nekaj je rektorjev in priorjev v samostanih, nekaterim se kmalu določijo mesta v dušnem pastirstvu, nekateri pa se pripravljajo za apostolski poklic v bogoslovju in v samostanih. Res, vzgledna župnija!

Terezija Neumann je znana po vsem svetu. Po svojem stanu je preprosto kmečko dekle, ki stanuje pri svojih starših v Konnersreuthu na Bavarskem blizu čehoslovaške meje. Kljub svoji preprostosti je zaslovela po svetu. To pa radi čudovitih pojavov, ki se pojavljajo na njej. Nekateri jih tolmačijo kot nadnaravne, drugi — med njimi tudi dva slovenska zdravnika (dr. Breclj in dr. Matko) — kot naravne. Nam ni treba stopiti ne na eno in ne na drugo stran, dokler cerkvena oblast o tem ne izreče svoje sodbe. Dejansko stanje pa je to: Terezija Neumann se ob petkih v premišljevanju Gospodovega trpljenja zamakne, ima videnja, kri ji teče po glavi in drugih delih telesa, na njeni glavi in drugih udih se pojavijo znamenja Kristusovih ran. Od septembra 1927 ni ničesar jedla ali pila ter tudi zdaj ne je in ne pije ničesar, gre pa vsak dan k sv. ohajilu. Zadnji čas se o njej skoro ne piše več. Morda radi tega, ker bi ti čudoviti pojavi prenehali? Ne. Terezija Neumann ob petkih v zamaknjenosti doživlja Kristusovo trpljenje in smrt, kar je doseglo višči: v velikem tednu letošnjega leta; pojavljajo se krvavljenja in znamenja Kristusovih ran, ne uživa ničesar, živeč samo od sv. ohajila. Če so časopisi o njej obmolknili, je temu vzrok ne prenehanje navedenih pojavov, marveč politične razmere v Nemčiji, ki so zanimanje za Terezijo Neumann potisnili v ozadje.

PO SVETU KATOLIŠKEM

Prižnica in politika. Pretekli mesec je imel pater Ivan Eymael iz Kölna v Nemčiji pridige v mestni župni cerkvi v Gradcu. V svojih govorih, ki so vzbudili veliko zanimanje, se je dotaknil vseh modernih vprašanj. V enem svojih slovitih govorov je tudi razpravljal o predmetu »prižnica in politika«. Poudaril je zlasti naslednje: Razširjeno je geslo: »Politika ne spada na prižni-

co.« To je res, pa tudi ni res. Res je, da malenkostne zadeve dnevne politike ne spadajo na prižnico. Ni pa res, da politika v obče ne bi spadala na prižnico. Kulturna (prosvetna) politika gotovo spada na prižnico. Ako gre za stvari, ki imajo neposredno ali posredno zvezo s krščansko vero in z življenjem, jih pridigar kot oznanjevalec božje besede ne sme in ne more puščati v nemar. Tu gre predvsem za vprašanje šole, vzgoje mladine; za svobodo cerkve in njenega delovanja v javnosti; za svobodo krščanskih — osobito prosvetnih in mladinskih društev in